

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо прирівнян¹
карності корупційних кримінальних правопорушень до державної зради на
період воєнного стану в Україні»
(реєстр. № 9659 від 30.08.2023 р.)*

Законопроект розроблено з метою «забезпечення належного покарання за корупційні кримінальні правопорушення, вчинені під час дії правового режиму воєнного стану, а також запобігання вчиненню цих правопорушень» шляхом доповнення Кримінального кодексу України (далі – КК України) статтею 111-3.

Визнаючи необхідність правового забезпечення реалізації принципу невідворотності кримінальної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, вважаємо за доцільне висловити такі міркування.

1. Законопроект, метою якого є запровадження нових підстав кримінальної відповідальності, потребує аналізу статистичних даних практики застосування норм кримінального закону, які б доводили наявність випадків, коли справді небезпечні діяння залишалися безкарними внаслідок недосконалості закону. Твердження про те, що «корупційні кримінальні правопорушення у період воєнного стану повинні каратися надзвичайно суворо на рівні з державною зрадою, оскільки наслідки вчинення цих злочинів є аналогічними», не може вважатися достатнім аргументом доцільності законодавчих змін.

З огляду на усталену практику побудови розділів Особливої частини КК України за принципом родового об'єкта кримінально-правової охорони та зміст пропонованої статті 111-3 (Вчинення корупційного кримінального правопорушення під час дії правового режиму воєнного стану), вбачається концептуально вразливою ідея хаотичної «інкорпорації» окремих корупційних кримінальних правопорушень, адже фактично пропонується запровадити відповідальність за посягання на суспільні відносини, які вже охороняються кримінальним законом, зокрема статтями 191, 210, 364, 368, 368-5 КК України.

Відповідно до Примітки статті 45 КК України корупційними кримінальними правопорушеннями вважаються правопорушення, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 (у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем), а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 цього Кодексу. Тому пропозиція щодо визначення корупційних правопорушень, вчинення яких під час дії воєнного стану, на думку авторів законопроекту, доцільно прирівняти до державної зради, потребує обґрунтування в частині критеріїв такого відбору.

2. Посилення санкцій закону про кримінальну відповідальність потребує ґрунтовного аналізу статистичних даних поширення випадків прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди, судової практики застосування норм про відповідальність за правопорушення, які проектом

---

¹ Збережена авторська редакція.

пропонується об'єднати в один склад злочину та передбачити покарання у виді позбавлення волі на строк п'ятнадцять років або довічного позбавлення волі, з конфіскацією майна.

Посилення санкцій за окремі корупційні правопорушення запропоновано проектом без дотримання правила оптимізації обсягу покарання при побудові кримінально-правових санкцій, чим порушено кримінально-правові принципи справедливості, законності, диференціації кримінальної відповідальності та рівності осіб перед законом.

3. Визнання воєнного стану кваліфікуючою ознакою запропонованих до криміналізації діянь потребує належного обґрунтування, оскільки відповідно до пункту 11 частини першої статті 67 КК України вчинення злочину із використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій є обставиною, що обтяжує покарання, а отже враховується судом при визначенні його виду та розміру. Зокрема, враховуючи вимоги статті 65 КК України (загальні засади призначення покарання), суд може: призначити найсуворіший вид основного покарання при альтернативній санкції; призначити основне та/або додаткове покарання у максимальних межах, визначених санкцією відповідної статті (частини статті) Особливої частини КК; відмовитися від застосування положень ст. 69 КК України «Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом».

4. З огляду на задекларовану мету законопроекту, його назва не відповідає змісту та суперечить вимогам кримінально-правової законотворчості. Також назва потребує виправлення граматичної помилки заміною слова «прирівняна» на слово «прирівняння».

5. Пропозиції щодо змін кримінального закону доцільно формулювати з огляду на співвідношення очікуваної користі та шкоди, адекватність засобів впливу й соціальну природу об'єктів правового регулювання, оскільки кримінально-правова заборона є ефективною лише за умови забезпечення невідворотності відповідальності за злочин та дотримання принципу рівності перед законом і судом. Загалом варто відзначити, що ефективність покарання залежить не лише від суворості санкції кримінально-правової норми, а здебільшого від реалізації принципу невідворотності кримінальної відповідальності, адже саме безкарність (а не м'якість покарань, які призначаються судами за вчинення відповідного кримінального правопорушення) є підґрунтям поширення корупційної поведінки в державі.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.